

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Coğrafya Bölümü Lisans Programı

Ders 2

KENTSEL COĞRAFYANIN ALANI

Ertuğrul Murat ÖZGÜR

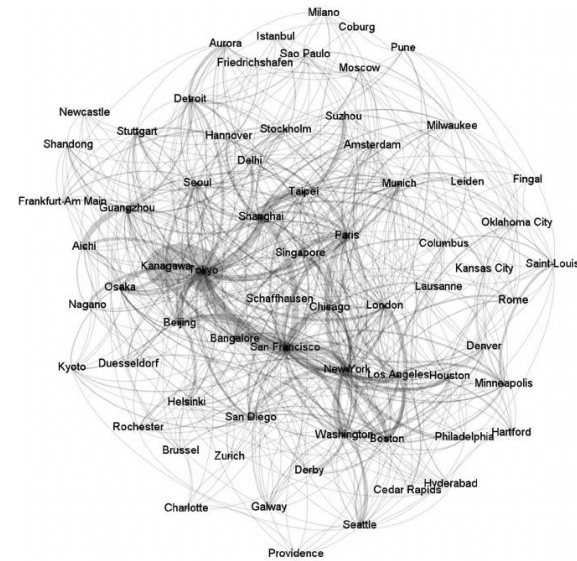
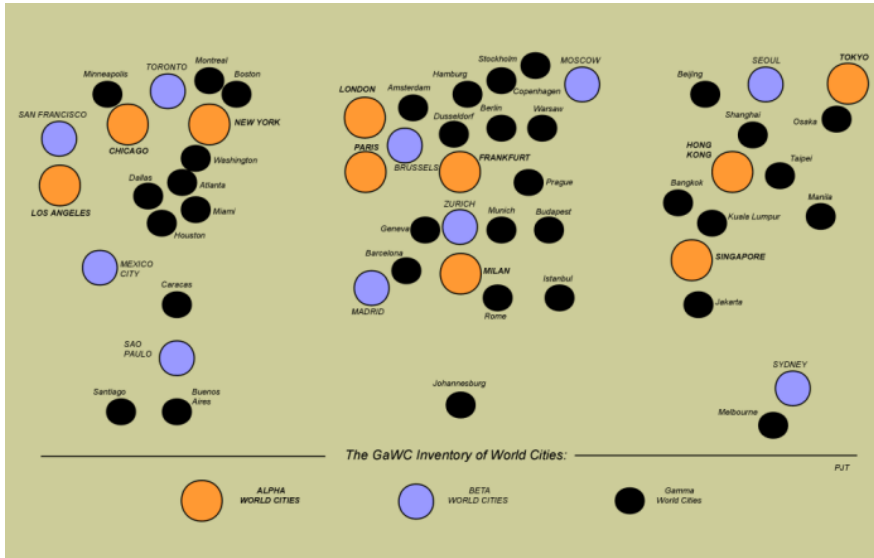
Ankara Üniversitesi
Coğrafya Bölümü
ozgur@ankara.edu.tr

- Coğrafyacılar dünyanın hem fiziki hem de beşeri ortamını araştırır; insanlığın nasıl değiştiğini, fakat aynı zamanda doğal görünümü, atmosferi, suları, toprağı nasıl değiştirdiğini ortaya çıkarmaya çalışır.
- Fiziki coğrafyacılar, yeryüzü şekillerini, uzun süreli hava durumu eğilimlerini (iklimi) ve onların paternlerini, bitkilerin ve hayvanların doğa ve insan etkisiyle değiştirilmiş mekânsal dağılımlarını araştırırken; **beşeri coğrafyacılar, insan ve faaliyetlerinin coğrafi mekândaki lokasyonlarına odaklanmıştır.**
- Kentsel coğrafya, beşeri coğrafyada uzmanlaşmış bir alt alanıdır ve kentleri (kentsel alanları) konu edinir.
- Kentsel coğrafya, şehircilik ve büyük ölçüde kentsel ve kentleşen alanlarındaki problemlerin disiplinler arası çözümleriyle ilgili ve sistem odaklı bir sosyal bilim alanıdır.

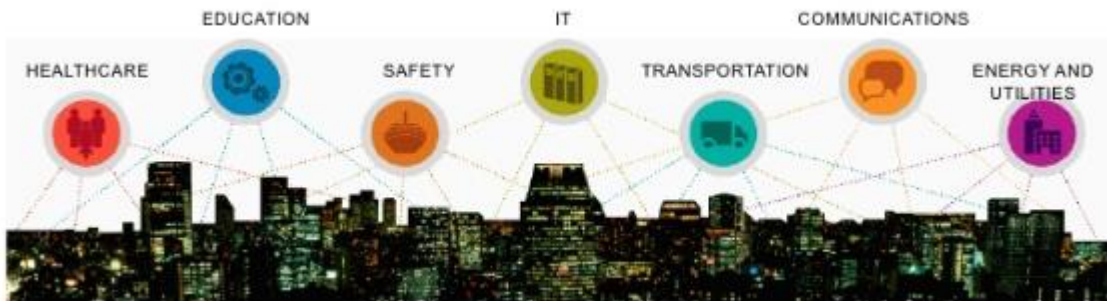
- Bir kent coğrafyacısının temel görevi, kentsel alanlarda gözlenen paternleri oluşturan mekânsal süreçleri incelemek ve araştırmalarında lokasyonu ve mekânı vurgulamaktır.
- Lokasyonel odaklanma, insan topluluklarının ekonomik faaliyetlerine ve davranışlarına, sosyal ve kültürel özelliklerine; yerler ve/veya mekânlar (bölgeler) üzerinde dışa vurulmuş olarak politik ve güçle ilgili ilişkilere dairdir.
- Kentsel coğrafya, kent formlarının, kentsel sosyal dokunun ve ekonomik yapıların ve fonksiyonların analizi, açıklanması ve gelecek tahminleri ile ilgilenir.
- Kentsel coğrafya, farklı ölçeklerde kentsel bağlamlarında ekonomik, politik, sosyal ve ekosistem coğrafyalarından gelen araştırma sorularını ele alır.
- Kentsel araştırmaların bilimsel sonuçları, gittikçe artan şekilde kamu yatırımları, kaynakların tahsisi, sosyo-ekonomik ve kentsel gelişim planlaması kararlarına temel teşkil eder.

- Daha açık olmak gerekirse kent coğrafyacıları, kasabaların ve şehirlerin dağılımı ve onların içindeki ve arasındaki sosyo-mekansal benzerlikleri ve zıtlıkları tanımlamak ve açıklamakla ilgilenir. Dolayısıyla kentsel coğrafyada iki temel yaklaşımdan söz edilebilir:
  - 1) Yaklaşımlardan ilki, kasabaların ve şehirlerin mekansal dağılımına ve bunlar arasındaki bağlantılara atıfta bulunur: **Kent sistemlerinin incelenmesi**. Bu kentsel alanlar arası yaklaşım, bölgesel, ulusal veya küresel düzeyde bir kent sistemi veya kent grupları arasındaki ilişkiler üzerinde durur.
  - 2) İkincisi, kentsel mekânların iç yapısını ifade eder: **Bir sistem olarak kentin incelenmesi**. Bu kentsel alan içi yaklaşım, kentlerde insanların, faaliyetlerin ve kurumların lokasyonel iç düzenine odaklanır.
- Bu bağlamda **kentsel coğrafya, kentler sistemi içinde kentlerin sistemler olarak incelenmesi** şeklinde tanımlanabilir.

Systems of Cities

City as a System

- Şekil 2.1, kentsel coğrafyanın kapsamını ve bu alt disiplinin diğer coğrafya dalları ile olan bağlantılarını gösteriyor.
- Şekil ayrıca, kentsel olgulara ilişkin anlayışımızı geliştirmek için kentsel coğrafyanın birçok farklı bakış açısını sentezleme gücüne de işaret ediyor.
- Kentsel mekanların analizine yönelik bu sentez gücü, geleneksel disiplin sınırlarını aşan araştırma bulgularını ve bilgisini dahil etmek için coğrafyanın ötesine uzanır.
- **Kentsel coğrafyanın bütünleyici gücü**, bu alt alanın önemli bir özelliğini oluşturur.

- Kentin coğrafi analizinin ikinci temel özelliği, **mekansal bir bakış açısının merkezîliği**dir. Bu özellik kentsel coğrafyayı, kent ekonomisi, kent sosyolojisi ya da kent politikası gibi diğer kent çalışmalarının bilişsel alanlarından ayırır.
- Sosyal bilimciler arasında mekansal ve sosyal güçlerin kentsel olayların açıklanması için göreceli önemi konusunda uzun süredir devam eden bir tartışma olduğunu vurgulamak gerekir.
- Kentsel gelişim süreçleri, toplumların daha genel yapısal dönüşümlerinden büyük ölçüde etkilenir.
- 1990-2000 yılları arasında toplumlar, yakın tarihte görülmemiş değişikliklere tanık olmuştur: Politik ve ekonomik sistemlerin çöküşü, kitlesel göç, yeni entegrasyon politikaları, ekonominin küreselleşmesi ve ulus-devletin aşındırılması, devletin küçültülmesi ve sosyal yeniden yapılandırma.
- Topumlardaki yapısal değişiklikler, kendilerini kentsel alanlarda belirgin bir şekilde gösterir ve her neslin bir ülkenin yerleşik politikası, kentsel form ve tasarımın sürdürülebilirliği ve büyük kentlerin ve yöre-kent alanlarının ekolojik ayak izi konusundaki söylemine katılması gerekir.

- Kentsel coğrafya, yerel karşılaştırmalı üstünlüklerin oluşturulması veya korunması için kentlerle ilgili sosyal, ekonomik, kültürel ve politik süreçlerin karmaşık yapılarının, paternlerinin ve planlama süreçlerinin analizi ile ilgilenir, kentleri yaşanabilir kentsel yerler olarak koruyarak, gelecek nesiller için sağlam sosyal ve çevresel gelişimlerini güvence altına alır.
- **Kentsel coğrafya, dünya nüfusunun çoğunluğunun yaşam alanlarının anlaşılmasını sağlar.**
- **Kentsel yerler karmaşık olgulardır. Kentsel coğrafya, kasabaların ve kentlerin dağılımını, kentsel yerler içindeki ve arasındaki sosyo-mekansal benzerlikleri ve farklılıkları açıklayarak bu karmaşıklığı çözer.**
- Kentsel coğrafya bilgisi, hem öğrenciler hem de çağdaş dünya vatandaşları için önemlidir.

- Bununla birlikte, kentsel coğrafyada mekanın yeri hakkında net olmak gerekir. Mekansal lokasyonun önemini kabul ederek, kendi başına mekanın, kentte insan faaliyetlerinin temelini oluşturan anahtar açıklayıcı değişken olduğu iddia edilemez.
- **Mekânın önemi bağlama göre değişir.** Örneğin, mekansal lokasyonun, küresel ekonomide kentler arasındaki finans akışları tarafından işgal edilen elektronik hiper mekanda gerçek bir öneme sahip değildir; ancak mekan, az gelişmiş ülkelerde bir yerleşim yerindeki bulaşıcı hastalıkların yayılması için temel öneme sahip olabilir.
- Kentsel coğrafyanın mekansal perspektifi, gerçek analitik değere sahiptir, çünkü Massey'in (1985) dediği gibi, **'dünya bir toplu işnenin başında bulunmuyor'**.

- Fiziksel bir varlık olarak kent ile nitelik olarak kenti ayırt etmek, kent yaşamının karmaşıklığını anlamamıza yardımcı olur ve kentlerin incelenmesinde farklı yaklaşımları aydınlatır.
- Bir varlık olarak kentsel mekanları belirlemek için dört temel yöntem kullanılır:
  - 1) **Nüfus büyüklüğü ölçütü:** Kentsel yerler genellikle kırsal alanlardan daha büyük olduğu için, nüfus büyüklüğü ölçütü bir köyün ne zaman kasaba haline geleceğine karar vermeyi mümkün kılabilir.
- Uygulamada, bu kentsel nüfus eşiği zamana ve mekana göre değişir. İsveç'te 200'den fazla nüfusa sahip herhangi bir yerleşim, ulusal nüfus sayımında kentsel olarak sınıflandırılırken, ABD'de kentsel statü için minimum nüfus 2.500; İsviçre'de 10.000, Japonya'da 30.000'e yükseliyor.
- Bu çeşitlilik sosyal bağlamı yansıtır. İsveç'in pek çok bölgesinde çok az yerleşim yeri dağılımı göz önüne alındığında, 200 gibi bir eşik uygun olabilir; oysa Japonya gibi yoğun bir şekilde yerleşik bir ülkede hemen hemen tüm yerleşim birimleri bu kadar düşük bir kentsel nüfus eşiğini aşacaktır.
- Bu nüfus büyüklüğü farklılıkları uluslararası kent karşılaştırmalarını karmaşıktırabilir.

- 2) **Ekonomik ölçüt:** Bazı ülkelerde, nüfus büyüklüğü kentsel bir yeri tanımlamak için başka bir kriterle birleştirilir. Örneğin Hindistan'da bir yerleşmenin kentsel olarak sınıflandırılması için tarımsal olmayan işlerle uğraşan yetişkin erkek nüfusun yüzde 75'den daha fazla olması gerekir.
- 3) **İdari ölçüt:** Dünyadaki kasaba ve şehirlerin çoğunluğu yasal veya idari ölçütlere göre tanımlanır. Kentsel yerlerin ulusal hükümetler tarafından tanımlanması, yalnızca kendi tanımlarını oluşturan ve dünyaya aynı şekilde uygulayan kentsel analistler tarafından üstesinden gelinebilecek karşılaştırmalı araştırmalar için güçlükler yaratan büyük çeşitliliğe yol açmaktadır. İdari tanımlarla ilgili ikinci bir problem ise, bunların kentsel alanın gerçek fiziksel kapsamı ile çok az uyuşması olabilir. Kentin yerleşim alanının kentsel idari sınırın ötesine uzanması da sık sık sorun oluşturur.
- 4) **İşlevsel(Fonksiyonel) ölçüt:** Bazı ülkelerde nüfusun faaliyet kollarına dağılımına ilişkin oranlar, kent ayırımında ölçüt olarak kullanılır.

- Kentin fiziksel bir varlık olarak tanımlanmasının aksine, bir nitelik olarak kent kavramı, kentsel mekanların anlamı ve kent ortamının insanların yaşam tarzları üzerindeki etkisi ile ilgilidir (ve bunun tersi de geçerlidir).
- Açıkçası, her ne kadar kentler fiziksel nesnel olarak var olsalar da sakinleri tarafından nesnel olarak yapılandırılmış şekilde algılandıkları kesin olarak söylenemez. Bu nedenle, **bir kenti hem nesnel fiziksel bir yapıya hem de öznel veya bilişsel bir yapıya sahip olarak düşünmek mantıklıdır.**
- Herkes bir kentin ne olduğu ve yerel bir kasaba veya kent hakkında kendi anlayışına sahiptir.
- Aynı kentsel mekan, orada yaşayanlar, turistler, işçiler, yaşlı insanlar, işsiz insanlar, kadınlar ve çocuklar tarafından farklı şekillerde görülebilir.
- Evsizler için kent, soğuk, anonim ve konuksever olmayan bir yer olabilir; yaşlılar için mekansal olarak kısıtlanmış bir dünya; zenginler için bir fırsat ve zenginlik bolluğu anlamına gelebilir.

- Kentin bu öznel yorumlarının anlaşılması önemlidir, çünkü anlamlar bizi sadece onların atıfta bulunduğu yerler hakkında değil, aynı zamanda onları dile getiren insanlar ve içinde yaşadıkları sosyal bağlam hakkında da bilgilendirir.
- Kentsel coğrafyacılar ve başka disiplinlerden araştırmacılar, kentin anlamını iki ana yaklaşımla belirlemeye çalışır:
  - 1) **Bilişsel haritalama:** Coğrafyacılar, planlamacılar ve çevre psikologları, hem kentsel çevrede insan davranışını daha iyi anlayabilmek hem de kentsel yaşam kalitesini iyileştirmek amacıyla, kentsel mekanların öznel dünyasını keşfetmek için zihinsel haritalar veya bilişsel haritalama teknikleri kullanır.

- 2) **Bir yaşam biçimi olarak şehircilik:** Kentsel yerleri farklı bir yaşam tarzı açısından belirlemeye yönelik erken çabalar, Wirth'in (1938) kırsal-kentsel bir süreklilik kavramına dayanıyordu. Bu, yerlerin büyüklüğü, yoğunluğu ve heterojenliği arttıkça; ekonomik ve sosyal düzensizlik düzeyinin de arttığını ileri sürüyordu.
- Chicago insan ekolojisi okulunun bir üyesi olan Wirth, kentleşmeyi toplumun ahlaki düzeninin aşınmasına yol açan bir süreç olarak görüyordu.
  - O, kenti bireyler üzerindeki kendi çevresel etkileriyle ayrı bir mekânsal dünya ve kentsel yaşamın (sosyal etkileşimin tanıdık olmayan başkalarıyla geçici ve yüzeysel nitelikte olduğu) sosyal örgütselleşmesini, küçük yerleşim yerlerinde ve kırsal alanlardaki güçlü genişletilmiş aile bağları ve toplulukları ile tezat olarak görüyordu.

- Sosyal alemlerin iç içe geçmesini kabul eden daha yeni bakış açıları, kentsel-kırsal veya kamusal-özel gibi iki kutuplu kavramların dualizmini ret eder. Buna göre, kent sakinleri üzerinde belirli bir etkiye sahip olsa da kırsal ve kentsel devamlılık kavramı eleştirilmiştir.
- Kentin anlamını yeniden yorumlamaya çalışırken, Harvey (1973, 1985) ve Castells (1977), ayrı bir kentsel dünya kavramından vazgeçti ve şehirciliğin (kentsel alanda ikametle ilgili bir yaşam tarzı olarak) kapitalizm güçlerinin yarattığı daha büyük bir çerçevede var olan kendine özgü bir yapı ve karaktere sahip olduğu sonucuna vardı.
- Bu, “kentsel yaşam tarzlarının” kentin fiziksel sınırlarının ötesine yayılabileceği anlamına gelir.

- Kentsel çevrelerin karakteri, çeşitli coğrafi ölçeklerde faaliyet gösteren bir dizi özel ve kamusal etkenin karşılıklı etkileşiminin bir sonucudur.
- Bu nedenle, kentlerin coğrafyasını anlamak için yerleşmenin içine ve ötesine bakmak ve kentsel değişime yol açan faktörlerin karmaşıklığını küresel - yerel sürekliliğinin her düzeyinde incelemek gerekir.
- Kentsel gelişmeye dahil olan etmenler ve süreçler, küresel-yerel yelpazenin herhangi bir düzeyi ile sınırlı olmasa da *analiz düzeyleri* kavramı, gerçek dünyanın karmaşıklığını basitleştiren ve farklı mekansal ölçeklerde kentsel coğrafyaya ilişkin bazı meseleleri gösteren faydalı bir organizasyon çerçevesi sunar.
- Beş temel analiz düzeyi belirleyebiliriz: **Mahalle, kent, bölge, ulusal kentler sistemi ve dünya kentler sistemi.**

- **Mahalle:** Mahalle, evin hemen etrafındaki alandır; burası genellikle konut tipi, etnisite ya da sosyo-kültürel değerler açısından homojenlik gösterir.
- Mahalleler, ortak çıkarların oluşması ve topluluk dayanışmasının gelişmesi için uygun yerlerdir. Bu düzeyde kent coğrafyacısının ilgilendiği meseleler, yerel ekonomik gerileme veya yeniden canlandırma, ikametgah ayrışması, hizmet sunum düzeyleri ve mahalle siyasi organizasyonlarının kentsel mekanı kontrol etmek için halk mücadelesinin bir parçası olarak kullanılması süreçlerini içerir.
- **Kent:** Kentler, ekonomik üretim ve tüketim merkezleri, sosyal ağların ve kültürel faaliyetlerin arenası, hükümetin ve idarenin merkezidir.
- Kentsel coğrafyacılar kentlerin bölgesel, ulusal ve uluslararası ekonomideki rolünü ve kentin sosyo-mekansal formunun bu rol tarafından (örneğin, bir finans merkezi veya üretim üssü olarak) nasıl etkilendiğini inceler.
- Kentteki güç dağılımının incelenmesi, resmi kuruluşların davranışlarına ve önyargılarına yanı sıra, kamu ve özel çıkarların hükümet kararlarını etkilemek için faaliyet gösterdiği enformel düzenlemelere odaklanacaktır.
- Kentteki yararların ve zararların sosyo-mekansal dağılımı, kentsel coğrafyada önemli bir araştırma alanıdır.

- **Bölge:** Kentsel etkilerin çevredeki kırsal alanlara yayılması ve özellikle kentlerin mekansal genişlemesi, kent bölgesi, metropol, bileşik kent (*conurbation*) ve megalopolis gibi kavramları kent coğrafyasına getirmiştir. Bu analiz düzeyine uygun konular, kentin ekolojik ayak izini, kentsel çeperdeki arazi kullanımı çatışmasını, büyüme yönetimi stratejilerini ve metropoliten yönetim biçimlerini içerir.
- **Ulusal kentler sistemi:** Kentler, kentsel meselelerin ötesine geçen hedeflerin peşinde belirlenen ulusal olarak belirlenmiş hedeflerden etkilenir.
- İngiltere'de (Margaret Thatcher ve John Major'ın yönetiminde) ve ABD'de (Ronald Reagan ve George Bush'un yönetiminde) art arda gelen Yeni Sağ hükümetler, büyük ölçüde tek başına kentsel alanların büyümesini veya gerilemesini dikkate almaksızın ulusal ekonomik gelişmeye odaklanan bir ekonomi politikası izlemiştir.
- Kentlerin yatırım çekmek için daha rekabetçi olmaları teşvik edilmiştir. Ulusal düzeyde politika yönetmelikleri, rekabetçi hibeler şeklindeki teşvikler ve yerel yönetimin eylemleri üzerindeki finansal ve diğer kontroller, kentsel karar alma ve yönetme üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir.
- Kentsel değişim süreçlerini ve paternlerini kavrayabilmek için coğrafyacıların ulusal politika anlayışına sahip olmaları ve hükümetlerin kent içi ve kentler arası coğrafyayı nasıl etkilediğini bilmesi gerekir.

- **Dünya kentler sistemi:** Bu kavram, küresel politik ekonomi içinde ulusların ve kentlerin artan bağımlılıklarını yansıtır. Bu kentsel sistemde, dünya kentleri politik ve finansal kontrol merkezleri olma rollerinden dolayı kendine özgü bir yere sahiptir.
- Bu statü, eğitim, Ar-Ge, bankacılık ve sigortacılık, muhasebe, hukuk hizmetleri, reklamcılık ve emlak hizmetleri gibi ileri üretici hizmetlerinin yoğunlaşması ile kendini gösterir.
- Dünya kentleri perspektifinden yararlanma, kent coğrafyasının daha önce kent veya bölgesel sınırlar bağlamında tanımlanan birçok kentsel meseleyi yeniden çerçevlendirmeye olanak sağlar.
- Bu, New York'ta merkezi bulunan bir Japon çokuluslu şirketteki yöneticilerin yatırım kararlarının Liverpool veya Lagos'taki mahalle düzeyinde iş kayıplarına ve yoksunluğa yol açabileceği şekilde grafiksel olarak gösterilmektedir.
- Günümüz kentini incelerken kent coğrafyacıları, kentsel çevrelerin üretilmesi ve yeniden üretilmesinde küresel ve yerel güçler arasındaki ilişkinin farkında olmalıdır. Böyle bir perspektife duyulan ihtiyaç, farklı analiz düzeyleri arasındaki bağlantıları vurgulayan küreselleşme süreci ile desteklenir. Özellikle, küresel ve yerel, analitik karşıtlar olarak değil aynı madalyonun iki yüzü olarak kabul edilmelidir.
- Küreselleşme süreci, kentsel coğrafyacıların kentsel açıklama arayışında çok boyutlu bir disiplinler arası bakış açısı kullanma ihtiyacının altını çizer.

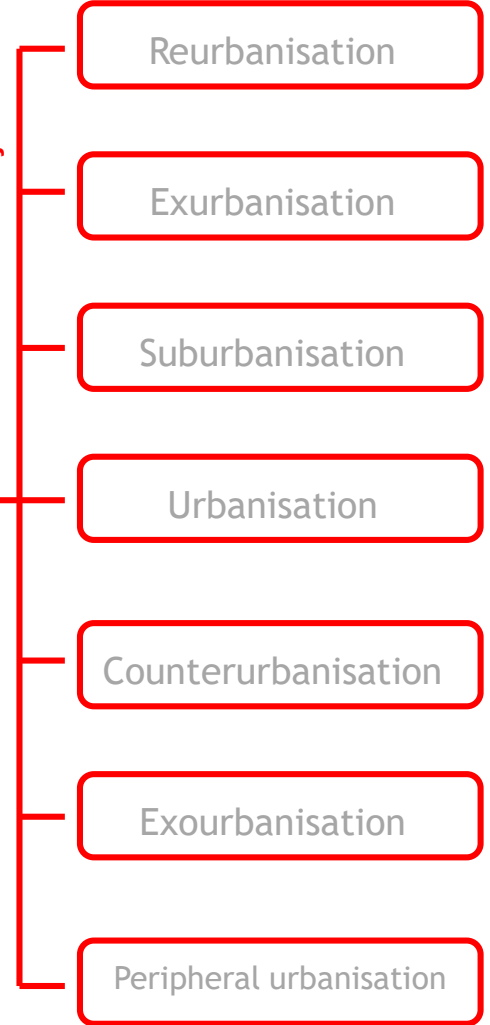
Tetikleyiciler

KÜRESELLEŞME

Yerel
(ve tarihsel)
olarak ortaya
çıkan etmenler

Süreçler

- Çağdaş kentsel değişimin altında yatan başlıca tetikleyici faktörleri vurgulamak gerekir. Uygulamada, bu tetikleyici etmenler kentsel değişimi etkilemek için diğer yerel etmenlerle birlikte eşzamanlı olarak ilişkilendirilir ve çalışır; bunlar küreselleşmenin ayrılmaz unsurlardır.
- ***Ekonomik Değişimler***
- Ekonomik güçler, kentsel değişim üzerindeki baskın etmenler olarak kabul edilir. 16.yüzyılda ortaya çıkışından bu yana kapitalist ekonomi, üç ana aşamadan geçmiştir.
  - 1) 16.yüzyılın sonlarından 19.yüzyılın sonlarına kadar olan ilk evre, yerel odaklı işletmeler ile büyük ölçüde hükümet düzenlemeleri tarafından kısıtlanmayan liberal (laissez-faire) ekonomik (ve kentsel) gelişme arasında serbest piyasa rekabeti tarafından karakterize edilen **rekabetçi kapitalizm** dönemidir.
  - 2) 19.yüzyıl boyunca işletme ölçeği artmış, tüketici pazarları ulusal ve uluslararası olacak şekilde genişlemiş; işçi ücret normlarının yayılması ve ekonomiye devlet müdahalesinin kamu işlerinin düzenlenmesi ihtiyacına cevap olarak büyümesi ile işgücü piyasaları daha örgütlenmiştir. 20.yüzyılın başlarında, bu biriken eğilimler, **örgütlü kapitalizm**in ortaya çıkmasıyla doruğa ulaşmıştır.

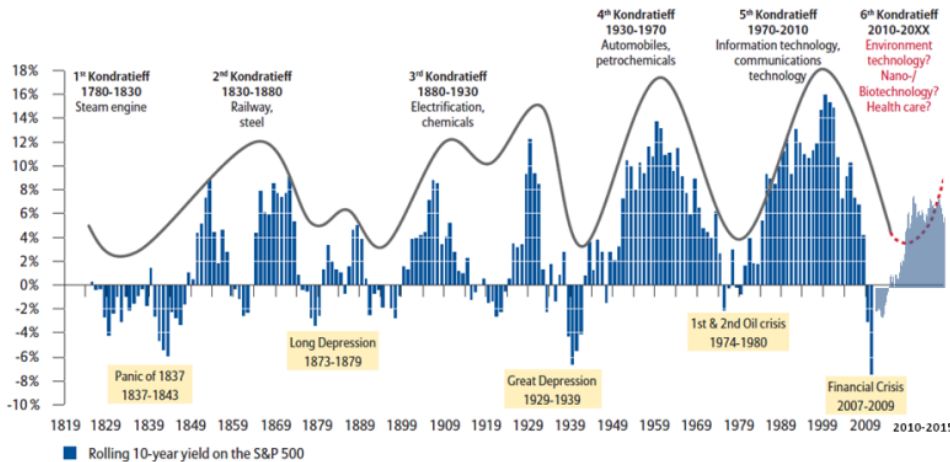
- Ekonomik sistemin dinamizmi, 20.yüzyılın başlarında, Fordizm'in devreye girişiyle artmıştır. Bu ekonomik felsefe, montaj hattı teknikleri ve "bilimsel yönetim" (Taylorizm) kullanılarak seri üretim ilkeleri, daha yüksek ücretler ve enerjik pazarlama teknikleriyle beslenen kitlesel tüketime dayanır.
- (Taylorizm, vasıfsız işgücü istihdamına, üretim sürecinin en küçük ve en basit parçalara kadar bölünmesine, parça başı ücret ödeme sistemine ve çalışanların üretimin her aşamasında sıkı bir denetim altında tutulmasına dayanan bir yönetim anlayışıdır)
- 3) İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde kapitalizmin üçüncü ve şimdiki aşamasına giriş yapılmıştır. Bu kârlılık temelli olarak sanayi üretiminden hizmetlere (özellikle finansal hizmetlere) doğru bir kayma ile kendini göstermiştir.
- Fordizm sayesinde kitlesel pazarlar doygun hale geldikçe ve seri üretimden elde edilen kârlar düştükçe; birçok işletme özel niş pazarlara hizmet etmeye başlamıştır. Piyasa, standart üretim yerine esnek üretim sistemlerini gerektiriyordu. Kapitalizmin şu anki bu aşaması, **gelişmiş kapitalizm** veya **düzensiz kapitalizm** olarak isimlendirilir.
- Kapitalist ekonominin evrimi, her yeni kapitalizm aşamasında, ne üretildiği, nasıl üretildiği ve nerede üretildiği konusunda değişiklikler içerdiğinden kentsel coğrafya için büyük öneme sahiptir. Bu, yeni sanayi alanlarının (örneğin gemi yapımı yerine, yarı iletken üretimi) ve yeni kent formlarının (ağır sanayi merkezi yerine, teknopol gibi) gerekli olduğu anlamına gelir.

- **Teknolojik Değişimler**
- Ekonomik değişimin ayrılmaz bir parçası olan teknolojik değişimler, aynı zamanda kentsel büyümeyi ve değişim paternini etkiler.
- Küresel telekomünikasyonun ortaya çıkışı gibi yenilikler, küresel ekonominin yapısı ve işleyişi üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmuştur.
- Bu, üretimin araştırma ve geliştirme (AR-GE) ve üst düzey yönetim faaliyetlerinden coğrafi olarak ayrıldığı **yeni uluslararası işbölümü** ile kendisini göstermiştir. Dünyanın neresinde olunursa olunsun, imalat sürecindeki tüm birimler arasında neredeyse anında temas sağlanır.
- Makro düzeydeki teknolojik değişimin etkileri, **ekonomik uzun dalgalar** veya ekonomik gelişme hızındaki **genişleme ve daralma döngüleri** kavramıyla açıklanır.
- Bu yenilik döngülerinin (Kondratieff döngüleri) ilki, su gücü ve buhar motorları ile erken mekanizasyonla ilgili olduğu halde; en yeni (ve hala devam eden) döngü, mikro-elektronik, dijital telekomünikasyon, robotik ve biyoteknoloji ile ilgilidir.

- Kondratieff döngüleri tarafından temsil edilen farklı teknoloji dönemleri, yalnızca ekonomiyi değil, aynı zamanda kentleşme ve kentsel değişimin hızını ve karakterini de şekillendirmiştir. Kentsel çevrenin değiştirilmesi, en çok ekonomik büyüme döngüleri sırasında ortaya çıkar.
- Kentsel formu doğrudan etkileyen teknolojik değişiklikler, yerel düzeyde de meydana gelir. Ulaştırma teknolojisindeki ilerlemelerin yöre kentleşmeyi teşvik etmesi veya yüksek hızlı asansörlerin icat edilmesinin kentlerde gökdelenlerin gelişimini kolaylaştırması buna örnek oluşturur.

Is it the 6th Kondratieff Wave yet?

Source: Allianz Global Investors 2010 Report –
“The Sixth Kondratieff, long waves of prosperity”
Updated to Q3 2015 by deconstructingrisk.com

- **Demografik Değişimler**
- Demografik değişiklikler, kentleşme ve kentsel değişimin doğrudan etkileyen etmenler arasındadır.
- İnsanların kentlere girip çıkması, kentlerin büyüklüğünü, konfigürasyonunu ve sosyal yapısını şekillendirir.
- Az gelişmiş ülkelerde, gelişmiş yaşam standartlarının beklentileri milyonlarca göçmeni kentlere çekerken; Batı'daki pek çok kentli için iyi bir hayat, yöre-kentleşme veya **exurbanisation** (insanların genellikle varlıklı olduğu, şehirden kırsal alanlara taşındığı, ancak uzun mesafeli işe gidip gelme şeklinde ya da teknoloji yardımıyla kent yaşamını sürdürmeye devam ettiği bir süreç) ile gerçekleşir.
- Kentsel çevrenin durumu ayrıca, doğurganlık ve ölümlülük arasındaki dengeyi etkileyerek kentlerin demografik yapısını da etkileyebilir.

- Sağlıkta kent içi farklılıklar, aşırı kalabalık alanlardaki ortalamanın üzerinde ölüm oranlarının oldukça yüksek olduğu Az Gelişmiş Dünya kentlerinde belirgindir, ancak sağlıkla ilgili sosyo-mekansal farklılıklar birçok Batı kentinin de karakteristik özelliğidir.
- Demografik değişiklikler, ekonomik büyüme veya gerileme ve politik değişim gibi diğer tetikleyici faktörlerle ilişkilidir. Örneğin, az gelişmiş bir ülkede nüfus artışı, ülke içinde aşırı-kentleşmeyi (**overurbanisation**) kontrol etmek için veya Meksika-ABD sınırında olduğu gibi ülkeler arasındaki göçü kısıtlamak üzere siyasi girişimleri canlandırabilir.

- **Politik Değişimler**
- Kentler, toplumların politik ideolojisini yansıtır. Politik değişimin kentsel etkisini Doğu Avrupa ve eski Sovyetler Birliği kentlerinde gözlemlemek mümkündür.
- 20.yüzyıl içinde yeni kentlerin gelişmesi ve mevcut kentlerin yeniden düzenlenmesi, **kumanda ekonomisinin** ve merkezileşmiş politik araçların zorunluluklarını yansıtıyordu.
- Planlı sosyalist kent, ulusal ekonomik kalkınmayı ve kolektif tüketimde sosyal ve mekansal eşitliği teşvik etmek için tasarlanmıştır. Bu yüzden, kentsel sanayi gelişimine ve büyük toplu konut alanlarının inşasına öncelik tanınmıştır.
- Komünizmin çöküşü ve otoriter kentsel arazi kullanım kontrollerinin gevşetilmesiyle birlikte, yöre-kentleşme ve konutta sosyal farklılaşma gibi kapitalist eğilimler bu kentlerde giderek daha belirgin hale geldi.
- Yerel-bölgesel değişimlerin küresel etkiye nasıl sahip olabileceğinin bir örneğini, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle ekonomileri savunma ile ilgili endüstrilere bağımlı olan ABD güneş kuşağının/silah kuşağının kentleri oluşturur.

Moskova, Rusya

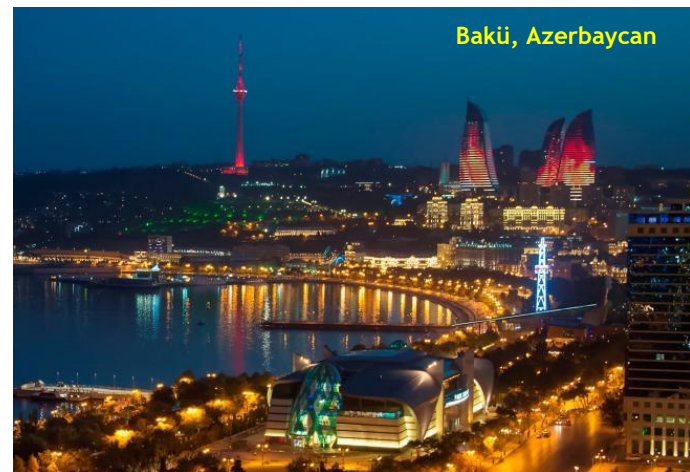
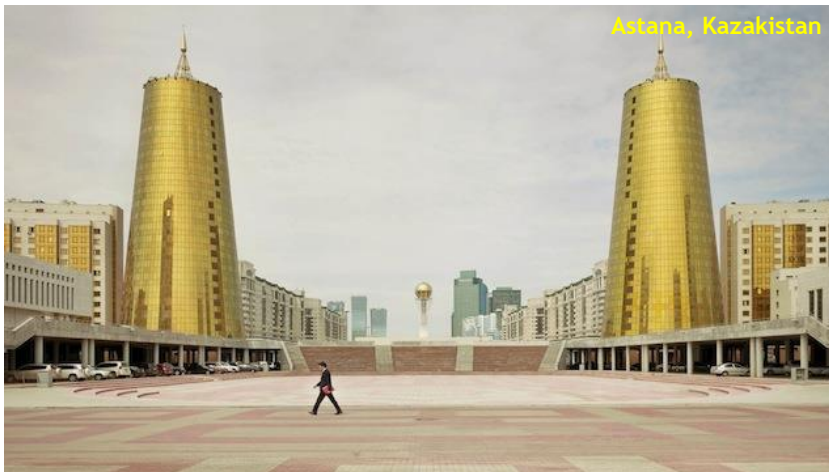
Moskova 1970, Rusya

Moskova 1960, Rusya

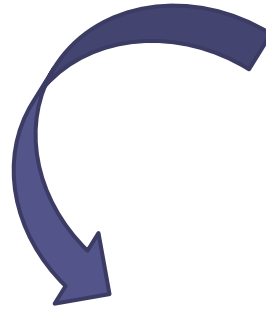

- Batı toplumlarında, politik ideolojideki değişimler ve ardından ekonomik ve kentsel politikadaki değişiklikler, kentlerin gelişimi üzerinde büyük etki yarattı.
- ABD’de Ronald Reagan’ın ve İngiltere’de Margaret Thatcher’in Yeni Sağ hükümetlerinin yükselişi, kamu harcamalarında düşüşe ve kentsel gelişimde özel sektöre bağımlılığın artmasına yol açtı.
- Bu, kentsel gelişme kurumları ve yatırım bölgeleri, kamu-özel ortaklık programları, kentsel dönüşüm gibi kuruluşların ve İngiltere'deki özel finans girişimi gibi stratejilerin yükselişinde belirgindir.
- Politika ile ekonomi karşılıklı ilişki içindedir, bunun sonuçları kentsel değişim üzerinde büyük bir etkiye sahip olabilir.
- Bir yandan, kent politikasının formülasyonu, orta sınıf yöre-kent seçmenlerinin kent içi hizmetleri için artan vergilendirmeye karşı çıkışı gibi politik güçlerden etkilenebilir. Öte yandan, merkezi hükümetin yabancı bir ulus-aşırı şirketin ülkeye yatırımını çekmek için finansal bir teşvik paketi vermeme yönündeki siyasi kararı, bir kentin ve sakinlerinin gelecekteki ekonomik refahını etkileyebilir.

Canary Warf-Londra, 1960's Inghiltere

Canary Warf-Londra, Inghiltere

- ***Toplumsal Değişimler***
- Makro ölçekte sosyal değişikliklerin kasaba ve şehirlerin karakterleri üzerinde önemli bir etkisi olabilir. Örneğin, kürtaja veya doğum kontrol yöntemlerinin kullanımına yönelik sosyal tutum, bir toplumun ve onların yaşadığı kentlerin demografik bileşimini etkileyebilir.
- Etnik ya da yaşam tarzı azınlıklarına yönelik halkın tutumları, ülkeler ve kentler arasındaki göç akışını ve bunun yanı sıra, kentlerin içindeki ikametgah ayrışması paternlerini belirleyebilir.
- Bu, ABD'deki Afro-Amerikalı nüfusun yöre-kentleşmesinin artışı yönündeki son eğilimlerde açıkça görülür. Bu, sadece bireylerin ve hane halklarının ekonomik gelişimi ile değil, aynı zamanda azınlıkların eğitim, istihdam ve konut statüsündeki sosyal tutumlarını değiştirerek de kolaylaştırılmıştır.
- Benzer şekilde, toplumun, tek ebeveynli haneler, işsizler, engelliler ve yaşlılar gibi diğer nüfus gruplarına ve kadınlara yönelik tutumu, onların kentteki statü ve konumlarını belirler.

Kültürel Değişimler

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Batılı toplumlarda en önemli kültürel değişimlerden biri, özellikle 1970'lerin sonlarından itibaren **materyalizm**in yükselişi olmuştur. Bu eğilim, **gösteriş amaçlı tüketim**de kendini göstermiştir.

- Kentsel ölçekte bu, tasarım ürünü kıyafetler satan dükkanlar, şarap barları, kaldırım kafeleri, soylulaştırma, yuppiler (genç ve yükselen profesyoneller), mermerlerin (evli ve sorumlu, ancak yüklü yöneticiler) ve "**Sevgili Noel Baba, hepsini istiyorum**" diyen tampon çıkartmalarının karakterize ettiği bir **kapuçino toplumu**nun [*cappuccino society*] görüntüsünde ortaya çıkar.
- Aynı zamanda, kentlerde zengin ile yoksul arasındaki artan uçurum da belirgindir.
- Bazı gözlemciler yeni ortaya çıkan bir tüketim çılgınlığı sonrası belirtileri tanımladığını iddia ettiği halde; **materyalizm, kent toplumunda baskın bir kültürel etmen olmaya devam ediyor.**

- Kültürel değişimin kentler üzerindeki etkisi, post-modernite veya post-modernizm kavramlarında özetlenir. Bu kavramlar, toplumsal farkı kucaklar ve kentsel çevrelerdeki çeşitliliği över.
- Gençlik kültürleri, bazı kentsel çevrelerde (örneğin, hip-hop ve rap müziğiyle beslenen kent içi etnik bölgelerde), Los Angeles'daki West Hollywood veya Sidney'deki Paddington eşcinsel bölgeleri gibi alternatif yaşam tarzı topluluklarını geliştirmiştir.
- Post-modern şehircilik aynı zamanda kültürel endüstrilerin (medya ve sanatla ilgili) büyümesinde ve Vancouver'daki Gastown, Londra'daki Covent Garden veya Glasgow'daki Merchant City gibi tarihi kent bölgelerinin yenilenmesinde (ve yer pazarlamasında) belirgindir.

Royal Opera House, Londra

Covent Garden, Londra

- Merchant City, Glasgow

- Gastown, Vancouver

- **Çevresel Değişimler**
- Çevresel değişimin kentleşme ve kentsel değişim paternleri üzerindeki etkileri değişik coğrafi ölçeklerde görülür.
- Gezegen ölçeğinde, sera etkisine bağlı olarak küresel ısınma (kısmen kent uygarlığının atıkları nedeniyle), Bangkok, Jakarta, Venedik ve Londra gibi kentleri su basması tehlikesinden korumak için kıyı savunma inşaatı yapılmasını gerektirebilir.
- Aynı şekilde, Karayipler'den İngiltere ve Kuzey Avrupa kıyılarına kadar ılık su taşıyan Kuzey Atlantik Akıntısı'ndaki (Golf Stream) herhangi bir önemli sapması, yerel hava düzenlerini etkileyecek ve yerel hava durumunu etkileyecek ve kış için gelişmiş ısıtma sistemleri, toplu taşıma ve yol bakımı gibi kentsel altyapısı açısından maliyet yaratacaktır.
- Yerel ölçekte, depremler ve toprak kaymaları gibi doğal olaylar, yerleşim yerlerinin terk edilmesini zorlayabilir veya 1985 depreminden sonra Mexico City'de olduğu gibi büyük yeniden yapılanma çalışmaları gerektirebilir.

Chauncy D. Harris

- Coğrafyacılar 20. yüzyıl başlarında daha çok fiziki coğrafya, özellikle jeomorfoloji konularıyla, sınırlı sayıdaki coğrafyacı da beşeri coğrafya konularından tarım ve kaynak çıkarımıyla uğraşıyordu.
- 1940'ların sonlarında üniversitelerde Chauncy D. Harris ve Edward L. Ullman tarafından anlatılmaya başlanan ilk derslere kadar kentsel coğrafya bir ders olarak okutulmuyordu.
- Kentsel coğrafya, bu yüzyılın ilk yarısında kademeli şekilde ortaya çıkmış olsa da az sayıdaki akademisyen bu alanla ilgili çeşitli temel kavramları geliştirdi.
- 20. yüzyılın ikinci yarısı, coğrafyada bir alt alan olarak kent coğrafyasının gelişimine tanık olundu.

Edward L. Ullman

- 1970'lerin sonlarından beri kentsel coğrafyanın kapsamı hızla genişledi. Bazıları artan çeşitliliğini, sonuçta parçalanmasına yol açabilecek bir zayıflık kaynağı olarak görürken bazı araştırmacılar, perspektifin genişliğinin kentsel coğrafyanın kent araştırmaları için bütünleyici bir odak noktası olarak konumunu güçlendirdiğini düşünmektedir.
- 21. yüzyılın başında kent coğrafyacıları, Coğrafi Bilgi Bilimi teknik alanında, IGU ve dünyada en fazla üyeye sahip coğrafyacı birliği olan Amerikan Coğrafyacılar Derneği'nin [The American Association of Geographers-AAG] içinde önemli bir kitle oluşturuyor.

- Kentsel coğrafya, geçmiş fikirlerin ve yaklaşımların, mevcut kavramların ve halen üzerinde çalışılmakta olan sorunların bir kombinasyonunu içeren dinamik bir alt alandır (Çizelge 1).

Kentlerin Sistemleri

1900

2000

- Kentsel kökenler ve büyüme
- Bölgesel yerleşme paternleri
- Merkezi yer teorisi
- Yerleşme sınıflandırması
- Nüfus hareketleri
- Göç kararları
- Yöre kentleşme
- Kentsel ve Bölgesel Planlama
- Ulusal politik ekonomide kentlerin rolü
- Kenar kentler
- Karşı kentleşme (Counter-urbanisation)
- Üçüncü Dünyada kırdan kente göç
- Kültürün ve toplumun küreselleşmesi
- Küresel ekonomi
- Küresel kentsel sistem
- Dünya kentleri ve küresel kentler
- Megakentler
- Teknopoller

1900

- Yerleşmelerin sit ve sitüasyonu
- Kentsel morfoloji
- Kentsel peyzaj analizi
- Kentsel ekoloji
- Sosyal alan analizi
- Faktöriyel ekoloji
- Merkezi iş alanının sınırlandırılması
- İkametgâh hareketliliği
- Perakendecilik ve tüketici davranışı
- Kentsel imgeler
- Güç ve politika
- Territoriyal adalet
- Hizmetlere farklı erişim
- Yapısal bağlamda kentsel problemler

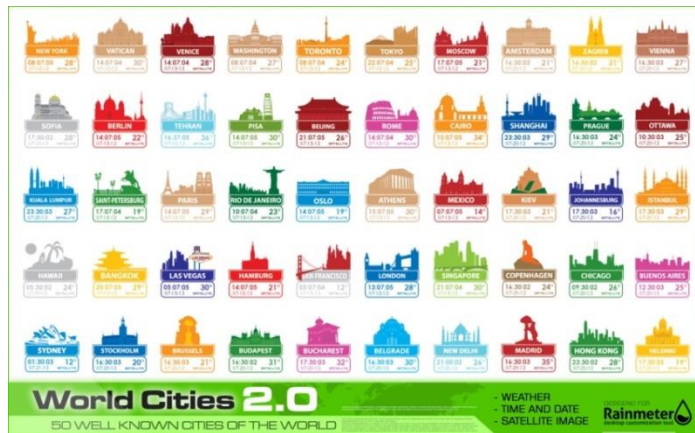
2000

- Ekonomik yeniden yapılandırma
- Yoksulluk ve yoksunluk
- Kent merkezi sorunu
- Konut piyasaları ve soylulaştırma
- Kentsel emlak piyasası
- Trafik ve ulaşım sorunları
- Kentsel fiziksel çevre
- Üçüncü Dünya kentlerinde konut, sağlık ve ekonomi
- Küreselleşmenin kentsel etkisi
- Kentsel mekanın sosyal inşası
- Kentlerde kültürel çeşitlilik
- Sosyal adalet
- Kentsel yaşanabilirlik
- Sürdürülebilir kentler
- Geleceğin kentsel formu

- Literatürde kentsel coğrafya alanına katkı sağlayan beş temel eğilime yer verilir:
  1. **Kentleşme ve küresel kentler**
  2. **Feminist kentsel coğrafya**
  3. **Kentsel kültürel coğrafya**
  4. **Kentsel tarihsel coğrafya**
  5. **Kentsel lokasyon analizi**

- **Kentleşme tüm dünyada yükseliş eğilimindedir.**
- Kentleşme, en basit anlamıyla toplam nüfus içinde kentlerde yaşayan nüfusun oranının artmasıdır.
- Kentleşme, ülkelerin ve toplumların tarımdan sanayi ve sanayi sonrası ekonomilere değişim geçirdiği bir süreçtir.
- Bir ülkenin kentleşme yüzdesi, o ülkenin ekonomik düzeyinin bir ölçüm yöntemi olarak kullanılır. Teknolojik ve ekonomik olarak daha ileri toplumlar daha fazla kentsel nüfusa sahiptir.
- 1800 yılından beri nüfus, dağınık bir kırsal yerleşme örüntüsünden kentsel alanlarda çok sayıda insanın toplandığı bir örüntüye doğru değişim halindedir.
- 19.yüzyıl başında dünya nüfusunun %4'ü kentsel alanlarda yaşarken; 2018'de %55'e yükselmiş, 2050'de %67'ye ulaşması bekleniyor.
- Sadece kentsel alanlarda yaşayanların sayısı artmadı, kentlerin kendileri de alansal olarak büyüdü. Bütün bunlar kentleşmeyi araştırmaların odağında tutmaya devam ediyor.

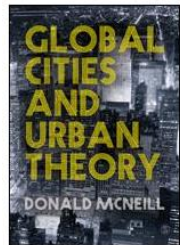
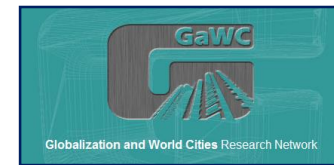
- **Küresel kentler ve mega kentler ilgi odağındadır.**
- Artan sayıda coğrafyacı, kapitalist dünya genelinde fonksiyonları yayılan kentler olarak küresel kentleri karşılaştırmalı bir mantık içinde araştırıyor.
- Küresel kent fonksiyonları, sermaye transferi ve birikimi, yönetim ve şirket denetimi, bilgi ve iletişim faaliyetleri, turizm ve kültürel aktiviteleri içeriyor.
- Dünya çapında etkiye sahip ve kapitalist dünyayı daha fazla ilgilendiren küresel kentler, mega kentlerden ayrılır.
- Mega kentlerin hepsinin küresel kent olması gerekmez. Tokyo küresel bir mega kent iken; Kalküta ve Jakarta böyle değildir.

World Cities

EU – Third Countries Cooperation on Urban and Regional Development

World Cities Day October 31
BETTER CITY, BETTER LIFE

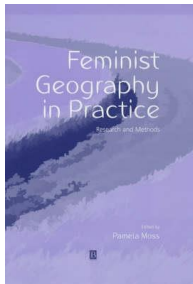
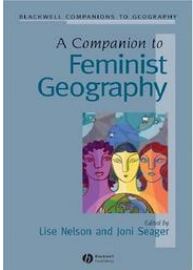
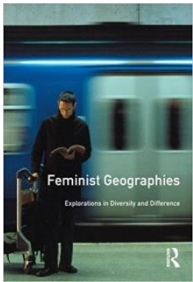

- Dünyadaki mega kentlerin sayısı 2011’de **23** iken (4’ü hariç hepsi gelişmekte olan dünyada); 2025’te **37**’ye yükselmesi bekleniyor.
- Dünyada mega kentlerin, özellikle gelişmekte olan ülkelerdekilerin sayısı hızla artıyor. Bu kentler araştırılmayı ve artan sorunlarının çözülmesini bekliyor.

POPULATION OF URBAN AGGLOMERATIONS WITH 10 MILLION
INHABITANTS OR MORE, 1950, 1975, 2011 AND 2025 (MILLIONS)

1970			1990		
Rank	Urban agglomeration	Population	Rank	Urban agglomeration	Population
1	Tokyo, Japan	23.3	1	Tokyo, Japan	32.5
2	New York-Newark, USA	16.2	2	New York-Newark, USA	16.1
			3	Ciudad de México (Mexico City), Mexico	15.3
			4	São Paulo, Brazil	14.8
			5	Mumbai (Bombay), India	12.4
			6	Osaka-Kobe, Japan	11.0
			7	Kolkata (Calcutta), India	10.9
			8	Los Angeles-Long Beach-Santa Ana, USA	10.9
			9	Seoul, Republic of Korea	10.5
			10	Buenos Aires, Argentina	10.5

2011			2025		
Rank	Urban agglomeration	Population	Rank	Urban agglomeration	Population
1	Tokyo, Japan	37.2	1	Tokyo, Japan	38.7
2	Delhi, India	22.7	2	Delhi, India	32.9
3	Ciudad de México (Mexico City), Mexico	20.4	3	Shanghai, China	28.4
4	New York-Newark, USA	20.4	4	Mumbai (Bombay), India	26.6
5	Shanghai, China	20.2	5	Ciudad de México (Mexico City), Mexico	24.6
6	São Paulo, Brazil	19.9	6	New York-Newark, USA	23.6
7	Mumbai (Bombay), India	19.7	7	São Paulo, Brazil	23.2
8	Beijing, China	15.6	8	Dhaka, Bangladesh	22.9
9	Dhaka, Bangladesh	15.4	9	Beijing, China	22.6
10	Kolkata (Calcutta), India	14.4	10	Karachi, Pakistan	20.2
11	Karachi, Pakistan	13.9	11	Lagos, Nigeria	18.9
12	Buenos Aires, Argentina	13.5	12	Kolkata (Calcutta), India	18.7
13	Los Angeles-Long Beach-Santa Ana, USA	13.4	13	Manila, Philippines	16.3
14	Rio de Janeiro, Brazil	12.0	14	Los Angeles-Long Beach-Santa Ana, USA	15.7
15	Manila, Philippines	11.9	15	Shenzhen, China	15.5
16	Moskva (Moscow), Russian Federation	11.6	16	Buenos Aires, Argentina	15.5
17	Osaka-Kobe, Japan	11.5	17	Guangzhou, Guangdong, China	15.5
18	Istanbul, Turkey	11.3	18	Istanbul, Turkey	14.9
19	Lagos, Nigeria	11.2	19	Al-Qahirah (Cairo), Egypt	14.7
20	Al-Qahirah (Cairo), Egypt	11.2	20	Kinshasa, Democratic Rep. of the Congo	14.5
21	Guangzhou, Guangdong, China	10.8	21	Chongqing, China	13.6
22	Shenzhen, China	10.6	22	Rio de Janeiro, Brazil	13.6
23	Paris, France	10.6	23	Bangalore, India	13.2
			24	Jakarta, Indonesia	12.8
			25	Chennai (Madras), India	12.8
			26	Wuhan, China	12.7
			27	Moskva (Moscow), Russian Federation	12.6
			28	Paris, France	12.2
			29	Osaka-Kobe, Japan	12.0
			30	Tianjin, China	11.9
			31	Hyderabad, India	11.6
			32	Lima, Peru	11.5
			33	Chicago, USA	11.4
			34	Bogotá, Colombia	11.4
			35	Krung Thep (Bangkok), Thailand	11.2
			36	Lahore, Pakistan	11.2
			37	London, United Kingdom	10.3

- Toplumsal cinsiyet ve feminist teori, coğrafya araştırmalarına 1970'lerin sonlarında girmiştir .
- 1980'lerden sonra feminist coğrafyaya olan ilgi artmıştır. Kentsel süreçler ve günlük yaşama ilişkin feminist araştırmalar çoğalmıştır.
- Feminist kent araştırmaları, cinsiyete dayalı iktidar ilişkilerinin mekân aracılığıyla nasıl kurulduğu ile ilgilenmiştir (Mirioglu, 2018)
- **Feminist kentsel coğrafyacilar**, analitik bir kategori olarak toplumsal cinsiyetin önemini savunmalarına karşın, şimdi **eşitsizliğin farklı yapılarının ve ilişkilerinin mekânsal olarak somut bir düzeyde nasıl olduğunu, kadınların kentlerdeki deneyim çeşitliliğini araştırmaktadır.**
- Kentsel coğrafyanın pek çok model ve kavramı, erkek bakış açısına sahip önermelere dayanmaktadır. O nedenle feminist kent coğrafyacıları, geleneksel kavramları sorgulamakta ve onları daha toplumsal cinsiyet içerikli yapmaya çalışmaktadır.

- Tarz, tüketim ve ideolojinin rolüne, kültürün etkisine ilişkin vurgusuyla hümanistik coğrafya ve sosyal coğrafya ile bağlantılı hale gelen kültürel coğrafya, 1980'lerde faaliyet alanını genişletti.
- **Kentsel kültürel coğrafya**, son zamanlarda kitlesel ve niş tüketimle ilişkili olarak **kentsel toplumda kültürün satışına ilişkin vurguyla ortaya çıktı**.
- Yeni kültürel coğrafyanın yapısı ve konuları (ekonomik coğrafyadan politik coğrafyaya, kentsel coğrafyadan bölgesel coğrafyaya, feminist coğrafyadan Marksist coğrafyaya kadar) beşeri coğrafyanın tamamına ilham veriyor.
- Kırsal temelli geleneksel kültürel coğrafya, nesiller boyu aktarılmış dünyevi ilişkilere vurgu yaparken; **yeni kentsel kültürel coğrafya, yer ve mekân boyunca yerlerde ortaya çıkmış kültürü anlamaya odaklanıyor**.
- *Urban Geography* dergisinde, perakendecilik (bölgesel AVM) kültürü, ırkçılık ve etnisite kültürü, şirket kültürü, kamu mekânlarına karşı özel mekânlar ve popüler kültür gibi konularda çok sayıda kentsel kültürel coğrafya makalesi yayınlandı.

- Kentsel coğrafyasının eski ve aktif bir geleneği de kentsel tarihsel coğrafyadır.
- Kentsel coğrafyacılar, modern kentsel çevre, değişen arazi kullanımını ve hızlı teknolojik değişimlerin kentsel yaşam tarzları üzerindeki etkisiyle ilgileniyor.
- **Kentsel tarihsel coğrafyacılar, kentlerin antik veya yakın geçmişini anlamaya çalışıyor.**
- Kentsel tarihsel analizler, eski dönemlerin coğrafyalarıyla sınırlı kalmıyor. Yeni teknolojiler, yeni sosyal tavırlar ve normlar, politik ve yasal değişikliklerin, kentsel görünümü ve kentsel yaşam tarzlarını nasıl değiştirdiğini de içeriyor.
- Kentsel alanlar, ekonomik olarak yeniden yapılandırılıyor, göç akışlarıyla değiştiriliyor ve bilgi teknolojilerinden etkileniyor.
- Kentler sürekli değişiyor ve çağdaş kentsel tarihsel coğrafyacılar bununla daha fazla ilgileniyor.

- Kentsel tarihi coğrafya iki temel yaklaşım benimser :
  - 1) Bir kenti veya kent grubunu, zamanda bir yerde araştırmak (örneğin 1923'te Ankara). Belirli bir zamanda, belirli bir yerin ayrıntılı incelenmesiyle yerel alanların coğrafyasında bir anlayış geliştirmeye katkı sağlar.
  - 2) Bir kent veya kent grubunu belirli bir zamansal dönem boyunca incelemek (örneğin Cumhuriyet'in ilanından (1923) günümüze (2013) Ankara kentinin gelişimi). Zaman boyunca meydana gelen önemli coğrafi değişikliklerin genelleştirilmiş bir algılama biçimini sunar)

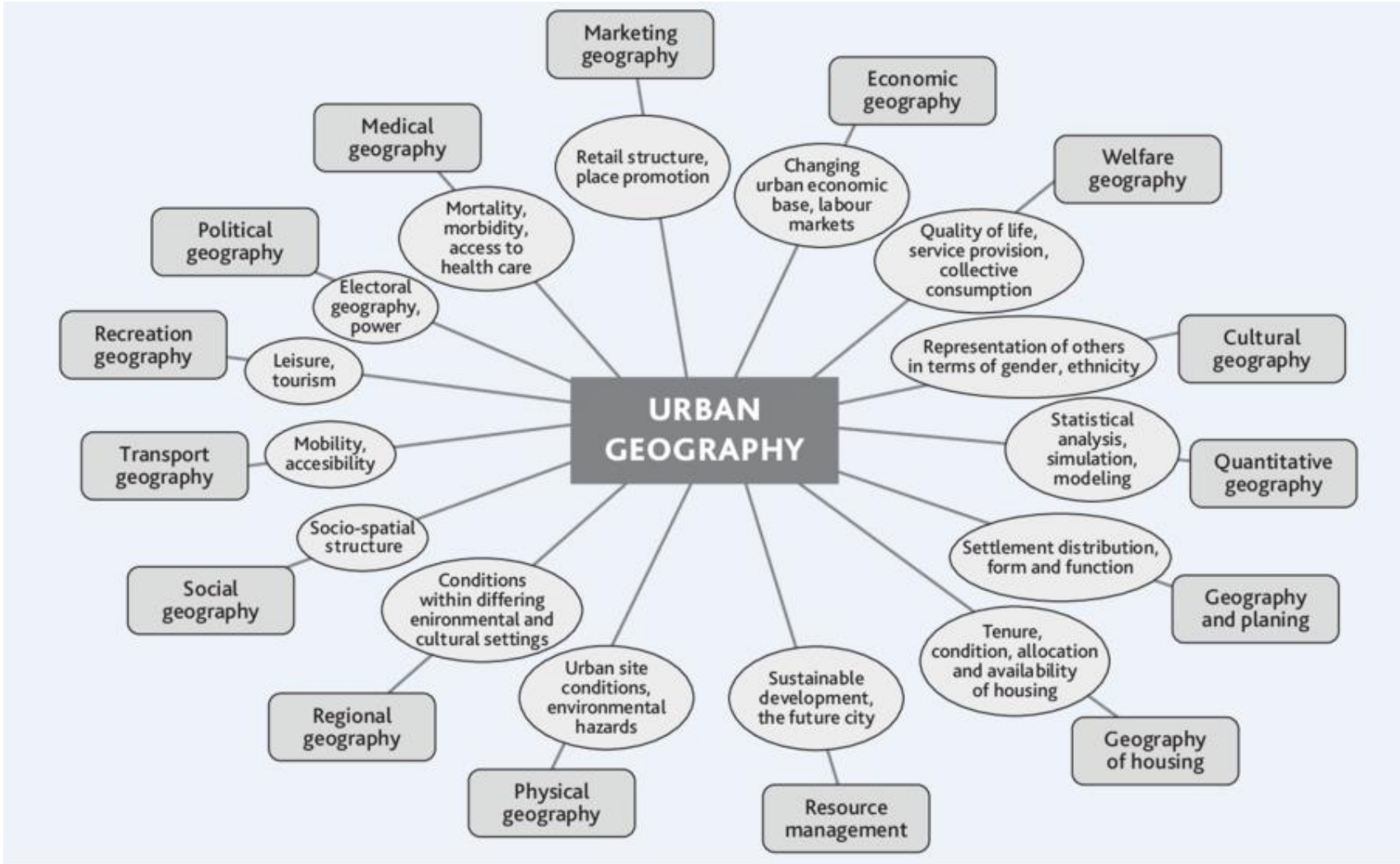
- 1960'larda gelişme gösteren mekânsal analizin odağındaki lokasyon analizi, çağdaş coğrafyada önemli bir rol oynamayı sürdürüyor.
- Lokasyon analizi, kentsel coğrafyanın dağılışsal bir bakışı olmuştur.
- Yeni coğrafyacılar, nesnelerin geometrisini inceliyor, dağılış paternlerinin rastlantısal olup olmadığını; belirli bir düzen, tekrar ve öngörülebilirlik gösterip göstermediğini ortaya çıkarmaya çalışıyor.
- Olayların nerede olduğu kadar, niçin orada olduğu da coğrafyanın esas ilgi alanına giriyor.

- Lokasyon analizi coğrafi mekânın soyutlanmasına ilişkin şu unsurlarla ilgilidir:
  - Düğümler
(Bir kent gibi nokta olarak düşünülmüş yerler)
  - Ağlar
(Bir yol sistemi gibi düğümler arasındaki bağlantılar)
  - Hareketler
(Bir grup kentsel alan arasındaki havayolu yolcu hacimleri gibi düğümlerle ilgili ağlar üzerindeki akışlar)
  - Hiyerarşiler
(Nüfus büyüklüğüne göre kentlerin büyükten küçüğe dizilişi gibi düğümlerin ve ağların sıralı düzeni)
  - Yüzeyler
(Bir kent içinde nüfus dağılımının görünümü gibi üç boyutlu temsiller)

- Lokasyon analizi, kent içinde ve kentler arasında kentsel coğrafyaya ilişkin soyut düşünce biçimi geliştirir. Soyut düşünce, genelleştirmelere yardımcı olur.
- Bazı temel soyut mekânsal kavramlar, günlük yaşantımızda kullanılır:

- Şekil 2.1'i inceleyiniz ve kentsel coğrafyanın kapsamına ve bu alt disiplinin diğer coğrafya dalları ile olan bağlantılarına ilişkin bir metin hazırlayınız.
- Word dosyası olarak hazırlayacağınız ödevi, 17 Ekim 2019 tarihine kadar ertugulmuratozgur@gmail.com adresine gönderiniz.

- Arı, Y. (ed.) (2005). *20. Yüzyılda Amerikan Coğrafyasının Gelişimi*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kaplan, D.; Wheeler, J.O. Ve Holloway, S. (2009). *Urban Geography*. 2nd Edition, Wiley.
- Mirioğlu, G. (2018). Kentlere feminist coğrafya perspektifinden bakmak. *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2), 183-194.
- Pacion, M. (2009). *Urban Geography: A Global Perspective*. Third edition, New York and London: Routledge.
- Pattison, W.D. (2003). Coğrafyanın dört geleneği. Çev. Y.Arı, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, 119-125.
- Punch, K.F. (2011). *Sosyal Araştırmalara Giriş. Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Çev. D.Bayrak, H.B. Arslan, Z. Akyüz, 2.Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2000). *Coğrafya: Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- United Nations (2012). *World Urbanization Prospects, the 2011 Revision* <http://esa.un.org/unpd/wup/CD-ROM/Urban-Rural-Population.htm>
- United Nations-Un (2014). *World Urbanization Prospects, The 2014 Revision, Highlights*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs.
- United Nations-UN (2019). *World Urbanization Prospects, The 2018 Revision*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs. <https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf>
- United Nations-UN (2019). *World Urbanization Prospects 2018: Highlight*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs. <https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Highlights.pdf>